

at den bødefældte ikke kan kræve bøden betalt eller erstattet af andre.

Som det fremgår af pkt. 2.9. ovenfor, finder Straffelovrådet, at de gældende regler om forældelse af juridiske personers strafansvar bør opretholdes. Der har ikke i praksis vist sig behov for en almindelig bestemmelse om en længere forældelsesfrist for selskabsansvar. I det omfang, der på enkeltområder, som i dag er undergivet den almindelige forældelsesfrist på 2 år, er behov for en længere frist med hensyn til selskabsovertrædelser, må en sådan særlig frist i givet fald fastsættes i den pågældende særlov, således som det f.eks. er sket i miljøbeskyttelsesloven. Justitsministeriet kan tilslutte sig disse synspunkter. Der stilles derfor ikke forslag om ændring af straffelovens regler om forældelse af juridiske personers strafansvar.

Justitsministeriet er ligeledes enig i, at der ikke er grundlag for at stille forslag om ændring af den gældende retstilstand, hvorefter en fristafbrydelse over for en enkeltperson, der har optrådt på en juridisk persons vegne, også har virkning i forhold til den pågældende juridiske person. Justitsministeriet er endvidere også af den opfattelse, at en fristafbrydelse over for en juridisk person ikke bør tillægges virkning i forhold til eventuelt ansvarlige enkeltpersoner.

Justitsministeriet kan derfor tiltræde rådets forslag om, at der sker en lovregulering af dette spørgsmål. Justitsministeriet har dog fundet det rettest, at tilføjelsen til straffelovens § 94, stk. 4, udformes således, at det ikke kun ved en modsætningsslutning men direkte af lovteksten fremgår, at afbrydelse af forældelsesfristen overfor en juridisk person ikke kan tillægges virkning i forhold til enkeltpersoner, der har handlet på den juridiske persons vegne jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

Som nævnt i pkt. 2.10 ovenfor, har Straffelovrådet ikke taget stilling til, i hvilket omfang der kan antages at være behov for at gennemføre ændringer i retsplejeloven med henblik på særskilt regulering af straffesager mod juridiske personer. Selv om der er en række spørgsmål med hensyn til juridiske personers straffeprocessuelle stilling, som ikke udtrykkeligt er reguleret i lovbestemmelserne, er det imidlertid rådets konklusion, at der ikke i praksis synes at være påvist noget væsentligt behov for afklaring eller ændring af retstilstanden gennem lovgivning.

Justitsministeriet kan tilslutte sig disse synspunkter. Der er endvidere ikke i høringssvarene over betænkningen fremkommet bemærkninger, der viser, at der skulle være behov for sådan lovregulering. Der foreslås derfor ikke ændringer af retsplejeloven som følge af gennemførelse af lovforslaget om straf-

ansvar for juridiske personer. Dog foreslås det, jf. ovenfor, at der i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, sker en præcisering af hjemlen til at meddele enkeltpersoner tiltalefrafald, når en bødereaktion over for et selskab findes tilstrækkelig.

3.2. Særligt om enkeltmandsvirksomheder og objektivt individualansvar

a. Justitsministeriet er enig med Straffelovrådet i, at det kan forekomme mindre tilfredsstillende, at store *enkelthandsejede virksomheder*, som har lighed med selskaber, ikke kan straffes, mens en tilsvarende virksomhed, der drives i selskabsform, også kan straffes for overtrædelser, der kan tilregnes ansatte eller selskabet som sådant.

Justitsministeriet er derfor principielt enig med rådet i, at der bør være mulighed for i visse tilfælde at pålægge enkeltmandsvirksomheder straf efter de samme regler, som foreslås med hensyn til virksomhedsansvar for juridiske personer.

Justitsministeriet kan også tilslutte sig rådets synspunkter om, at det hverken er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at indføre en ordning, hvorefter virksomhedsansvaret omfatter *enhver* erhvervsmæssig virksomhed, der er personligt ejet. Som det fremgår af rådets overvejelser, jf. betænkningen s. 75, vil en udvidelse af virksomhedsansvaret til at omfatte alle enkeltmandsvirksomheder i realiteten betyde en væsentlig udvidelse af det objektive individualansvar. Således ville også mindre enkeltmandsejede virksomheder, der drives af ejeren selv med bistand af pårørende eller nogle få ansatte, f.eks. kiosker, små detailforretninger, landbrug m.v., kunne straffes, selv om lovovertrædelserne ikke – således som det kræves efter de gældende regler – kan tilregnes ejeren som forsætlig eller uagtsom, eventuelt groft uagtsom.

Som det er nævnt ovenfor under pkt. 2.4., har spørgsmålet om kollektivansvar for visse enkeltmandsejede virksomheder givet anledning til nogen tvivl i Straffelovrådet.

Justitsministeriet er også af den opfattelse, at spørgsmålet om inddragelse af enkeltmandsvirksomheder under reglerne om kollektivansvar kan give anledning til tvivl. Det gælder især med hensyn til afgrænsningen af de enkeltmandsvirksomheder, der skal være omfattet af reglerne om selskabsansvar, i modsætning til de mindre enkeltmandsvirksomheder, der skal holdes uden for, og hvor ansvar som hidtil må rettes mod ejeren eller ansatte som et personligt strafansvar.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at det ikke kan anbefales at afgrænse virksomhedsansvaret for enkeltmandsvirksomhed ved angivelse af et minimum